
Og bakom synger skogene

INTERVJU

MARIT TVEITO

marit.tveito@me.com

Diakonhjemmet sykehus

Helst ville hun ha blitt naturoppsynsmann, men legevakter i Sør-Norges største vaktdistrikt og mulighet til jakt på hjemmekontor på Tynset dekker kanskje noe av trangen til natur.

PÅ JOBB: Marte Kvittum Tangen har de fleste arbeidsdager på Legenes hus i Oslo sentrum. Foto: John Trygve Tollefsen

Vi står ved kaffeautomaten i hver vår etasje på Legenes hus og venter på hverandre, før en e-post oppklarer misforståelsen. Marte Kvittum Tangen, leder for Norsk forening for allmennmedisin, virker glad for å ha fått oppklart at hun ikke var sent ute.

– Jeg er nemlig aldri for sen, smiler hun overbevisende.

For godt til å si nei

Tangen skulle ikke bli lege.

– Jeg ville bli naturoppsynsmann, slår hun blidt fast.

Hun vokste opp i Snillfjord på trøndelagskysten.

– Det var vel en av landets minste kommuner, nå er det ikke en kommune lenger.

Hun fikk studieplass ved landbrukshøyskolen på Ås. Dilemmaet oppsto da hun kom inn ved medisinstudiet også.

– Faren min sa at hvis man kommer inn på medisin, da tar man det.

Faren var rektor og moren småskolelærer, etter hvert logoped. Selv hadde hun bare søkt medisin ved Universitetet i Tromsø.

– Jeg kommer fra et lite sted og vil alltid bo et sted hvor jeg har sterk tilhørighet, kjenner folkene, hvor noen vet hvem jeg er og det er nærhet til stille natur.

Hun bestemte seg da hun var 16 år for å lære seg å gå på jakt.

– Ingen i min familie var jegere. Jeg bare tenkte at det var noe for meg, tok jegerprøven og hang meg på noen som drev med jakt. Og så fant jeg meg etter hvert en mann som drev med jakt.

Jegerprøven tok hun i 1990, og hun har jaktet hvert år siden da.

– Den første uken av jakta er helt fredet for arbeid?

– Ja, da spiller det ingen rolle hva som skjer i verden, da er vi på setra i Rendalen.

Hun kan også jakte hjemmefra på Tynset, riktignok på leid jaktterreng.

– Du har skutt fugl mens du lyttet med på et møte med Helsedirektoratet?

– Det er sant, sier hun og ler hjertelig.

– Om høsten handler det om å finne alle muligheter.

PRAT: Lederen for Norsk forening for allmennmedisin tar seg tid til alt fra prat til podkast. Foto: John Trygve Tollefsen

Barna blir med når de har mulighet. Eldste sønn er politiker og jurist, den mellomste studerer ved Handelshøyskolen og datteren går på videregående skole.

Alltid allmennmedisin

Hun visste hele tiden at det var allmennlege hun ville bli.

– Underveis i studiet kjente jeg på at det hadde vært spennende å være kirurg, men det passet ikke med livet. Du kan jo ikke bli kirurg og bo på Tynset, konkluderer hun uten snev av bitterhet.

«Du kan jo ikke bli kirurg og bo på Tynset, konkluderer hun uten snev av bitterhet»

– Og Tynset ble det på grunn av kjærligheten?

– Det var en avtale vi gjorde. Han ble med til Tromsø i seks år hvis jeg ble med til Nord-Østerdalen etterpå.

Mannen traff hun da hun jobbet et år i Veivesenet etter videregående skole. Han er tømrer. Hun fikk turnusplass på Tynset, og legekontoet opprettet en stilling for turnusleger da de skjønte at hun var en som kunne bli. Siden har hun vært lege der, etter hvert også aktiv i Legeforeningen.

– Du ble fristet inn i organisasjonslivet litt frustrert over småbarnslivet og vaktbelastning?

– Det var inngangen, ja! Jeg tenkte at jeg måtte si fra. Den gangen hadde jeg femdelt vakt, og etter hvert tre små barn. Jeg følte at jeg hadde vakt hele tiden, og radioen ulte på alle mulige tidspunkter. I tillegg hadde jeg jo full jobb.

- Det ble mye?
- Jeg har stor arbeidskapasitet, men jeg tenkte at det ikke kunne være meningen at vi skulle organisere helsetjenesten på den måten. Engasjementet vokste i meg. Jeg har vært leder av Hedmark legeforening og alltid vært opptatt av å bidra til utvikling av et godt samfunn med best mulig tjenester der jeg bor.

UTSYN: Hun er spesialist i allmennmedisin og har hjertet i distriktet, men er opptatt av at vi må løfte blikket og også være internasjonalt engasjert. Foto: John Trygve Tollefsen

Etter hvert ble hun valgt inn i det aller første styret i Norsk forening for allmennmedisin, og siden har hun alltid hatt flere roller og verv.

- Jeg satt seks år i Statens helsepersonellnemnd, som behandler klager på helsepersonell, autorisasjoner og godkjenninger. Det var lærerikt og økte engasjementet for måten vi håndterer faglige feil på. Det blir lite forbedring av at en enkelt lege får en advarsel to år etter at noe har skjedd på en legevakt. Jeg var glad da vi fikk lovendringen som fjernet advarselen som virkemiddel.

Hun satt på galleriet i Stortinget da de vedtok lovendringen.

- Faglige pålegg og ansvarliggjøring av virksomheter er mye viktigere i kvalitetsforbedringsarbeidet. Det er fortsatt mulig å tape autorisasjon, men for meg har det vært viktig at vi får bedre behandling av de faglige feilene.

Klagesakene

Marte Kvittum Tangen er fortsatt engasjert i klagesaker.

- Det er veldig ensomt å få en klage på seg, og legene tar det utrolig hardt. Vi har jo blitt leger fordi vi vil hjelpe folk og gjøre noe bra.
- Hva er viktig hvis man får en klagesak?

- Åpenhet er viktig. For mange er det veldig skambelagt å få en klagesak. Ofte er det litt tilfeldig hvilken lege som havner i situasjonen som fører til en klage. Uheldige ting kan skje, og alle leger lever med den risikoen.
 - Har det blitt vanskeligere å akseptere for yngre leger, tror du?
 - Jeg tror nok det blir vanskeligere å stå i den risikosituasjonen det er å være lege. Man er blitt mer eksponert, og samfunnet tolererer mindre feil. Jeg opplever større usikkerhet hos studentene og turnuslegene vi har ved kontoret nå enn før, og det er et større driv mot objektive vurderinger som blodprøver og billediagnostikk. Det har vel endret seg for meg også.
 - Hvordan da?
 - Jeg var nok tøffere før.
 - Hva skjedde?
 - Jeg opplever at både pasientene og samfunnet tidligere hadde større forståelse for at vurderinger kunne være både vanskelige og usikre. Nå er det kanskje de eldre pasientene som i størst grad aksepterer det.
 - Men du skal fortsatt være fastlege?
 - Ja, jeg har ingen annen plan. Jeg er både glad og stolt over å være fastlege på et lite sted. Der får man følge pasientene gjennom livet og får oppleve å kunne hjelpe og virkelig bety noe i andre menneskers liv.
- Frem til september 2025 har hun permisjon fra jobben for å være leder av Norsk forening for allmennmedisin.
- Hvorfor stilte du som leder?
 - Jeg var på et punkt i livet der jeg tenkte at hvis jeg skal gjøre noe annet enn å være fastlege, så måtte jeg gjøre det nå. Og så var det fint med en utfordring og få brukt litt andre deler av seg selv.

Kampen mot privatisering

Ingen skal være i tvil om hva Tangen mener om den offentlige helsetjenesten.

- Jeg er helt sikker på at vår norske fastlegeordning er den beste måten å organisere allmennlegetjenester for en befolkning. Det er jeg virkelig opptatt av. Det er avgjørende at alle skal ha like gode muligheter til å ha en god helse uansett hvor du bor, hvor mye du tjener og hvem du er. Det handler om hele den offentlige helsetjenesten. Vi trenger portvaktrollen som fastlegene har. Hvis den svikter, så vil resten av den offentlige helsetjenesten også kollapse på grunn av overbelastning.

«Jeg er helt sikker på at vår norske fastlegeordning er den beste måten å organisere allmennlegetjenester for en befolkning»

Hun ser ikke helt mørkt på fremtiden.

- Jeg synes det er gjort mange gode grep for å endre situasjonen for fastleger. Det hun er bekymret for, er privatiseringen i helsetjenesten.

- Jeg er opptatt av at vi ikke blir organisert inn i internasjonalt eide selskaper med andre føringer enn de faglige. Privatisering vil kunne bli en trussel mot den offentlige helsetjenesten hvis vi ikke gjør noen grep.
- Hva slags grep skal det være?
- Man kan regulere det private markedet slik at man ikke kan utløse offentlige helsekroner. Det kan gjøres ved at private leger ikke kan skrive sykmeldinger, sende røntgenrekvisisjoner til offentlige sykehus eller bestille blodprøver i det offentlige systemet. Og så må man jo bedre vilkårene for de som jobber i den offentlige helsetjenesten.
- Vi må få hele befolkningen med på den solidariske tanken. Mange tror nok de gjør travle fastleger en tjeneste ved å gå til private tjenester i stedet. Det undergraver i virkeligheten hele helsesystemet.
- Hvordan er det på Tynset?
- På Tynset går man til fastlegen, slår hun raskt fast.
- Tror du mer lønn er viktig?
- Jeg tror mer på vilkår enn på lønn. Vi må få det bedre på jobb, og oppleve at det er riktige aktiviteter vi driver med. Jeg har stor tro på legers faglighet, selv om man ikke kan jobbe for knapper og glansbilder, understreker hun.
- Nå rekrutterer vi bedre til allmennmedisin, trolig også fordi vilkårene på sykehus oppleves som dårligere. Norsk forening for allmennmedisin passerte akkurat 9 000 medlemmer.

Snakker daglig med journalister

Overgangen fra fastlegejobb til leder av foreningen var stor.

– Jeg var ikke helt forberedt på hvor stor mediepågangen skulle være. Nå snakker jeg med journalister mange ganger hver dag.

Det er ikke bare dagspresse, men også ukeblader og fagtidsskrifter hun stiller opp i.

– Jeg synes det er viktig at vi når ut til befolkningen med god allmennmedisinsk informasjon.

At hun er god til å samarbeide på tvers, er det mange som trekker frem.

Hun har faste møter med en lang rekke foreninger og samarbeidspartnere, og på «huset» er hun opptatt av å kjenne de andre foreningene i Legeforeningen godt.

Podkaster får hun ofte spørsmål om, og stiller selv om hun ikke alltid føler seg god nok.

– Det er pliktfølelsen som gjør det, ler hun.

– Og så synes jeg det er en del av den jobben jeg har tatt på meg. Da må jeg bare løse det.

Jobb og jakt

Kolleger trekker frem stor arbeidskapasitet, men evnen til å engasjere seg viser seg også i andre aktiviteter.

– Jeg kan fort bli hektet på ting, innrømmer hun raskt.

Mobilspill er et «hekt» hun også har vært innom. Erna spilte Candy Crush på Stortinget, Tangen har naturlig nok spilt Hay Day.

– Da driver man en gård, må passe på å gjødsle, så og høste på riktige tidspunkter, forklarer hun blidt.

Når hun er hjemme, trenger hun ikke ty til mobilspill for å leve småbrukslivet. Hun har egen snøscooter og tre hunder. Hundene er med på skiturer og fuglejakt. Og alle barna begynte med skiskyting.

– Mannen min har faktisk «skiencefali» (ski på hjernen). Har du sett den artikkelen i Tidsskriftet? Den har jeg revet ut og hengt opp i plastmappe i smøreboden hans.

Utsyn og oppsyn

Marte Kvittum Tangen er distriktslege, men også opptatt av at vi ser ut over vårt eget lille land og helsetjeneste.

«Internasjonal erfaring gir et annet perspektiv, man må løfte blikket litt»

– Internasjonal erfaring gir et annet perspektiv, man må løfte blikket litt. Jeg er imponert over de som kombinerer legearbeidet med internasjonalt engasjement. Det minner oss om hvor heldige vi er her i Norge. Vi trenger det perspektivet, og vi trenger noen impulser utenfra.

Hun er ikke mest komfortabel med å holde presentasjoner på internasjonale konferanser, men gjør det likevel. Det virker som et karaktertrekk at hun gjør det hun synes er nødvendig, uavhengig av egen lyst.

Marte Kvittum Tangen

Født 22. august 1972

Cand.med., Universitetet i Tromsø, 1999

Spesialist i allmennmedisin, 2008

Leder av Hedmark legeforening, 2015–19

Medlem av Helse Omsorg, 2019–d.d.

Styreleder i SKIL, 2019–d.d.

Leder av Norsk forening for allmennmedisin, 2019–d.d.

Styreleder av Allmennmedisinsk forskningsfond, 2020–d.d.

Porteføljestyret Helse, Forskningsrådet, 2023–d.d.

Medlem av styret i Høyskolen Innlandet, 2023–d.d.

– Er det noe du har lyst til som du ikke har gjort?

– Jeg har fortsatt lyst til å bli naturoppsynsmann. Jeg hjelper noen ganger Statens naturoppsyn ved rovdyrangrep, er med på å få sauer tatt av rovdyr for å prøve å finne ut hvilket rovdyr det var. Det er egentlig nokså medisinsk arbeid, en slags obduksjon. Det er nok noe jeg godt kan bli hektet på.

Publisert: 24. juni 2024. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.24.0229

Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 3. februar 2026.